«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς' 63).

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΔ'. | Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰανουαρίου 1934 | Ἀριθ. 1124

ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΙΣ ΒΑΘΕΙΑ

Ἀγρὸν καὶ ἄμπελον μετεχειρίσθη ὁ σοφὸς Σολομῶν ὡς εἰκόνα, διὰ νὰ παραστήσῃ τί εἰμπορεῖ νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὴν ἀπροσεξίαν. Δηλαδὴ ὄχι ἔκτασιν ἀκαλλιέργητον καὶ πετρώδη καὶ ἄφρακτον, ἀλλὰ τόπον φραγμένον, περιποιημένον, καλλιεργημένον καὶ καρποφόρον. Αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς ἔχει πολὺ μεγάλην σημασίαν καὶ εἶνε ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

Σᾶν νὰ μᾶς λέγῃ, ἀναγνῶστά μου, ὅτι δὲν ἀρκεῖ εἰς μίαν μόνην περίοδον νὰ καλλιεργήσωμεν τὴν ψυχήν μας. Δὲν φθάνει νὰ μετανοήσωμεν καὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν, οὔτε εἶνε ἀρκετὸν καὶ τὸ νὰ φθάσωμεν ἀκόμη μέχρι τοῦ νὰ γευθῶμεν τοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους τὸ Πανάγιον Πνεῦμα παράγει εἰς τὰς εὐσεβεῖς ψυχάς. Χρειάζεται συνεχὴς καλλιέργεια καὶ ἀδιάκοπος προσοχή. Ἀπαιτεῖται φροντὶς καὶ ἐπιμέλεια, ποὺ δὲν διακόπτεται καὶ δὲν χαλαρώνεται ποτέ. Διαρκὴς ζωὴ ἐν τῷ Χριστῷ. Ἀκατάπαυστος ἀναπνοὴ μέσα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ Πνεύματός Του.

Δὲν γίνεται αὐτό; Προχωροῦμεν εἰς τὰς ἀρχὰς μὲ τὸ γοργὸν βῆμα, διὰ νὰ κουρασθῶμεν μετ' ὀλίγον χαλαρούμενοι καὶ καταλήγοντες εἰς ἀπροσεξίαν; Αἱ συνέπειαι θὰ εἶνε βαρύταται. Καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶσαι ἀγρός, ποὺ ἀπέδωκεν ἐπανειλημμένως πλούσιον θερισμόν, καὶ ἐὰν ὑπῆρξες ἄμπελος γεμάτη ἀπὸ σταφυλάς, θὰ φυλλορροήσῃς ἐντὸς ὀλίγου, θὰ μαραθῇς, θὰ ἀτροφήσῃς, θὰ χερσωθῇς ἐπὶ τέλους, καὶ ἀντὶ σταφυλῶν θὰ ἀποφέρῃς εἰς τὸ ἑξῆς ἀκάνθας, καὶ ἀντὶ σίτου θὰ ἀποδίδῃς τριβόλους.

Μὴ σοῦ φαίνεται παράδοξον. Ὀλίγον ἐὰν προσέξῃς, θὰ τὸ εὕρῃς πολὺ φυσικόν. Διότι σὲ ἐρωτῶ: Εἰς ποίαν γῆν τὰ ἄγρια σπέρματα καρποφοροῦν εὐκολώτερον καὶ γρηγορώτερον; Ἀναμφιβόλως εἰς τὴν γῆν τὴν ἐκ προτέρου καλλιεργημένην καὶ λιπασμένην, ὅταν αὕτη παραμεληθῇ. Θὰ εὕρῃς βέβαια βλάστησιν ἀγρίαν καὶ εἰς τὰ βουνά. Ἀλλ' αὐτή, ἂν ἀνεπτύχθη, ἐχρειάσθη ἐκεῖ χρόνια ἀρκετά. Εἰς τὸν καλλιεργημένον ὅμως χῶρον δὲν προφθάνεις νὰ τὸν παραμελήσῃς, καὶ ἡ ἀγρία βλάστησις ἀναπτύσσεται μὲ καλπασμόν. Εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν συνεχῶς καλλιεργούμενον χῶρον εὑρίσκουν καιρὸν νὰ φυτρώσουν καὶ τὰ ἄγρια σπέρματα· ἀκριβῶς δὲ διὰ αὐτὸ ἀπαιτεῖται νὰ εἶνε συνεχὴς ἡ ἐπιτήρησις διὰ νὰ ἐκριζώνωνται ἐγκαίρως ἐκ τοῦ ἐδάφους τὰ ἀναβλαστάνοντα ἀνεπιθύμητα χόρτα.

Κάτι παρόμοιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ψυχήν, ἡ ὁποία ἐγνώρισε τὴν καλλιέργειαν τῆς θείας χάριτος, καὶ ἡ ὁποία ἐποτίσθη μὲ τὴν οὐρανίαν δρόσον. Ὤ! Χριστιανέ μου. Ἐὰν παραμελήσῃς τώρα τὴν ψυχήν σου, κινδυνεύει αὕτη νὰ καταντήσῃ πολὺ χειροτέρα παρ' ὅ,τι ἦτο προτήτερα, προτοῦ γευθῇ τὰς γλυκείας τοῦ Πνεύματος δωρεάς. Ἐὰν τώρα κατορθώσῃ τὸ κακὸν νὰ κυριαρχήσῃ ἐκ νέου εἰς τὸ ἐσωτερικόν σου, ἡ διαφθορά σου θὰ καταστῇ βαθυτέρα καὶ περισσότερον δυσθεράπευτος, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἐξ ὁλοκλήρου ἀθεράπευτος.

Δὲν τὸ ἐννοεῖς; Ἡ ψυχή σου διὰ τῆς καλλιεργείας, τὴν ὁποίαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰργάσθη εἰς αὐτήν, ὁμοιάζει τώρα πρὸς γῆν ὄχι πατημένην, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας δὲν δύναται εὔκολα οἱοσδήποτε σπόρος νὰ εἰσχωρήσῃ, ἀλλὰ πρὸς γῆν ἀνεσκαμμένην, μαλακήν, εὔφορον, ποτισμένην. Ἀλλοίμονον! Ἐὰν πέσουν ἐκ νέου τὰ πονηρὰ σπέρματα εἰς τὸ ἔδαφος αὐτό, θὰ προχωρήσουν τώρα καὶ εἰς τὸ βάθος. Καὶ ἡ διαφθορά σου τώρα δὲν θὰ εἶνε ἐπιπολαία καὶ ἐπιφανειακή. Θὰ εἶνε βαθεῖα καὶ ριζική. Ὁλόκληρον τὸ ἐσωτερικόν σου, ὁλόκληρον τὸ βάθος σου θὰ δηλητηριασθῇ ἀπὸ τοὺς πικροὺς χυμοὺς τῆς ἁμαρτίας καὶ εἶνε ἐπόμενον ἐντὸς ὀλίγου νὰ εὑρεθῇς ζυμωμένος μὲ τὸ κακὸν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε καμμία δύναμις νὰ μὴ εἶνε ἱκανὴ νὰ σὲ λυτρώσῃ.

Ἀρχιμ. † Εὐσεβίου Ματθοπούλου

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ Α' ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

14. «Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου».

Μὴ ἀμέλει τὸ θεῖον χάρισμα, τὸ ὁποῖον εἶνε εἰς σέ, καὶ τὸ ὁποῖον σοῦ ἐδόθη δι' ἐμοῦ κατόπιν ἀποκαλύψεως προφητικῆς καὶ ἐπεμαρτυρήθη ὑφ' ὅλου τοῦ σώματος τῶν πρεσβυτέρων, ὅταν οὗτοι ἐπέθεσαν τὰς χεῖράς των ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

«*χαρίσματος*». Καλεῖ οὕτω ἰδιαιτέραν τινὰ ἱκανότητα, παρεχομένην ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ

τρόπον μάλιστα, ὥστε νὰ ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος, ὅτι ἡ ἱκανότης αὕτη ἐδόθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸν κάτοχον αὐτῆς. Ἐνταῦθα εἰδικῶς σημαίνει τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ κηρύττῃ ὁ Τιμόθεος καὶ τοῦ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἄλλους ὡς ἐπίσκοπος καὶ πνευματικῶς προϊστάμενος αὐτῶν.

«δ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας». Δὲν ἐννοεῖ χάρισμα προφητικόν, ἀλλ' ἐννοεῖ τὰς προφητείας τῶν συγχρόνων χριστιανῶν, οἵτινες εἶχον προφητικὸν χάρισμα, καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ὡδηγήθη ὁ Παῦλος, ἵνα ἐκλέξῃ τὸν Τιμόθεον ὡς συνεργόν του καὶ προχειρίσῃ αὐτὸν εἰς διάκονον τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ Α' Τιμοθ. α' 18. Ποῖος δὲ ὁ δοὺς τὸ χάρισμα τοῦτο; Τὸ Πνεῦμα διὰ τοῦ Παύλου. Τὸ **«διὰ προφητείας»** καθορίζει σαφῶς, ὅτι ἡ προφητεία καθωδήγησε τὸν μεταδώσαντα τὸ χάρισμα. Δὲν ἐδόθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τὸ χάρισμα, ὅπως ἐδίδοντο τὰ ἄλλα χαρίσματα τῶν γλωσσῶν, τῆς προφητείας, τῶν ἰαμάτων κλπ., ἀλλ' ἐδόθη ἐμμέσως διὰ τοῦ Παύλου, καθοδηγηθέντος εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς προφητείας. Ὁ Παῦλος ἀναφέρεται ἐνταῦθα εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Τιμοθέου, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν αὐτὸς ὁ ἴδιος κατὰ τὸ Β' Τιμοθ. α' 6.

«μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου». Ἡ χρῆσις τῆς προθέσεως **«μετὰ»** δημιουργεῖ διάκρισιν μεταξὺ τῆς μεταδόσεως τοῦ χαρίσματος καὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. Δὲν μετεδόθη τὸ χάρισμα διὰ τῆς ἐπιθέσεως ταύτης, ἀλλὰ συγχρόνως μὲ τὴν μετάδοσιν τοῦ χαρίσματος εἶχον καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπιτεθειμένας τὰς χεῖρας, ἐπιμαρτυροῦντες καὶ ἐπιβεβαιοῦντες καὶ συγκατατιθέμενοι καὶ ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπὸ τοῦ Παύλου γινομένην τελετὴν καὶ χειροτονίαν. Εἶνε ἀξιοσημείωτος ἡ χρῆσις ἐνταῦθα τῆς **«μετὰ»** προκειμένου περὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου, καὶ ἡ χρῆσις τῆς **«διὰ»** εἰς Β' Τιμοθ. α' 6, ἔνθα πρόκειται περὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ Παύλου.

«τοῦ πρεσβυτερίου». Τοῦ συνόλου τῶν πρεσβυτέρων, οἵτινες μετὰ τοῦ Παύλου ἐπέθεσαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Τιμόθεον κατὰ τὴν ὥραν τῆς χειροτονίας του. Πρεσβυτέρους δὲ λέγοντες δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν καὶ τοὺς ἁπλοῦς πρεσβυτέρους, τοὺς προεστῶτας κοινότητός τινος χριστιανικῆς, ἐν προκειμένῳ τοὺς προεστῶτας τῶν Λύστρων, ἢ καὶ τῆς Ἐφέσου. Ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ εἰς οὐδὲν προσκρούει, ἐφ' ὅσον, ὡς ἤδη ἐξηγήσαμεν, τὴν χειροτονίαν τοῦ Τιμοθέου ἐνήργησεν ὁ Παῦλος καὶ τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης μετεδόθη εἰς τὸν Τιμόθεον διὰ χειρῶν τοῦ Παύλου, ἡ συνεπίθεσις δὲ τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου ἐγένετο ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς δήλωσιν συγκαταθέσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτῶν. Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ Τιμόθεος ἐπρόκειτο νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν διακονίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ εἶχε δικαιώματα ἐπιτηρήσεως καὶ ἐπὶ τοῦ πρεσβυτερίου, φυσικὸν ἦτο κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην τῆς μεταδόσεως τοῦ χαρίσματος τούτου νὰ ἀναγνωρίσωσι διὰ τῆς τοιαύτης χειροθεσίας καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὴν ἐπ' αὐτῶν καὶ τὴν ἐφ' ὅλου τοῦ ποιμνίου ἐξουσίαν τοῦ Τιμοθέου. Ἐν τούτοις δεδομένου, ὅτι αἱ ὀνομασίαι πρεσβύτερος καὶ ἐπίσκοπος συγχέονται κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐποχήν, τὴν ὀνομασίαν δὲ πρεσβύτερος παρουσιάζονται φέροντες καὶ οἱ ἀπόστολοι, κατὰ τοὺς Θεοδώρητον καὶ Χρυσόστομον «πρεσβυτέριον ἐνταῦθα τοὺς τῆς ἀποστολικῆς ἠξιωμένους χάριτος ἐκάλεσεν», «οὐ γὰρ δὴ πρεσβύτεροι τὸν ἐπίσκοπον ἐχειροτόνουν». Κατὰ τὴν τοιαύτην ἐκδοχὴν πρεσβυτέρους δέον νὰ νοήσωμεν τοὺς συνεργοὺς καὶ συνεκδήμους τοῦ Παύλου. Ὑπὲρ τῆς ἐκδοχῆς αὐτῆς συνηγορεῖ καὶ ἡ μετέπειτα γνωστὴ πρᾶξις τῆς ἐκκλησίας, καθ' ἣν ἐπίθεσις χειρῶν τῶν ἁπλῶν πρεσβυτέρων ἐλάμβανε χώραν εἴς τινας ἐκκλησίας μόνον κατὰ τὴν χειροτονίαν ἁπλοῦ πρεσβυτέρου, ἥτις πάλιν ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου.

(Ἀκολουθεῖ)

Λαϊκὸν κήρυγμα ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφὴν

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ἀπὸ αὐτά, ποὺ εἴπαμεν, ἀναγνῶστά μου, διὰ τὴν τετάρτην ἐντολήν, κατελαβαίνεις ὅτι ἡ ἡμέρα αὐτὴ δὲν ὡρίσθη ὡς ἡμέρα ἀργίας διὰ νὰ γίνεται ἡμέρα διασκεδάσεων καὶ ἄλλη; ἀγαψυχῆς, ὅπως θεωροῦν τὴν ἀναψυχὴν οἱ ἄνθρωποι. Δὲν ἐνομοθετήθη ἡ ἀργία τοῦ Σαββάτου γιὰ νὰ κάθεται κανεὶς ξαπλωμένος εἰς τὸ κρεββάτι του καὶ νὰ κοιμᾶται ἀπὸ τὸ πρωΐ ὡς τὸ βράδυ, ὅπως ἐθεωροῦσαν ἄλλοτε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Μὲ οὔτε πάλιν ἐνομοθετήθη γιὰ νὰ γεμίζουν ἡ ταβέρναις καὶ τὰ ἄλλα κοσμικὰ κέντρα, ἡ ἐξοχαῖς καὶ ἡ παραλίαις ἀπὸ ἀνθρώπους, ποὺ ζητοῦν πῶς νὰ πιοῦν τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς περισσότερον· πῶς νὰ διασκεδάσουν καὶ ἀπολαύσουν περισσότερον· πῶς ν' ἀνταμώσουν μὲ τῆς παρέαις των καὶ μὲ τῆς φιλενάδαις των καὶ νὰ τρέξουν εἰς τὰς ἐξοχάς, ὄχι διὰ νὰ θαυμάσουν ἐκεῖ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ νὰ βροῦν ἐλευθερίαν μεγαλειτέραν νὰ ὀργιάσουν ἀπαρατήρητοι καὶ νὰ λησμονήσουν περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος ὅτι εἶνε ἄνθρωποι λογικοί.

Ὄχι τέτοια πράγματα, ἀδελφέ μου. Τὸ Σάββατον, ἢ γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἡ Κυριακή, ἐξεχωρίσθη ἀπὸ τῆς ἄλλαις ἡμέραις διὰ νὰ ἀνήκῃ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Θεόν. Ἂν πρόκειται νὰ ἀργῆς τὴν Κυριακήν, διὰ νὰ σοῦ δίδεται εὐκαιρία νὰ ἁμαρτάνῃς περισσότερον ἀπὸ τῆς ἄλλαις ἡμέραις, μυριάκις προτιμότερον εἶνε νὰ ἐργάζεσαι. Καὶ ἂν πρόκειται νὰ μεθᾷς τὴν Κυριακὴν ἢ νὰ ἐμπλέκῃς μὲ παρέαις ποὺ θὰ σὲ σπρώξουν εἰς πράξεις, ἡ ὁποίαις μολύνουν τὸ σῶμα καὶ διαφθείρουν τὴν ψυχήν, χίλιαις φοραῖς καλλίτερον νὰ πᾷς ἀπὸ τὴν νύχτα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ μαγαζί σου καὶ νὰ κλεισθῇς εἰς αὐτὸ γιὰ νὰ ἀρχίσῃς τὴν δουλειά σου πρὸ τοῦ ἀκόμη σημάνουν ἡ καμπάναις τῶν ἐκκλησιῶν. Ξεύρω βέβαια, πῶς αὐτὸ ποὺ θὰ κάμῃς, εἶνε κακὸ καὶ ψυχρό. Μὲ ἐμπρὸς εἰς τὸ χειρότερο, ποὺ θὰ ὁδηγηθῇς μέσα εἰς τῆς ταβέρναις ἢ μαζὺ μὲ τῆς παρέαις σου, εἶνε χίλιαις φοραῖς προτιμότερον.

Ἀργεῖς τὴν Κυριακήν, ἀδελφέ μου, γιὰ νὰ σοῦ δοθῇ καιρὸς περισσότερος νὰ προσευχηθῇς ἡσυχώτερα καὶ περισσότερη ὥρα ἀπὸ ὅ,τι τῆς ἄλλαις ἡμέραις. Ἀργεῖς τὴν Κυριακὴν γιὰ νὰ μελετήσῃς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ κάπως ἐπιμελέστερα τὴν ἡμέραν αὐτήν. Ἀργεῖς τὴν Κυριακὴν γιὰ νὰ πᾷς εἰς τὴν ἐκκλησίαν σου, νὰ ὑμνήσῃς μαζὺ μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς σου τὸν Θεόν, νὰ ἀκούσῃς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ προσέλθῃς, ἐὰν εἶσαι ἑτοιμασμένος, εἰς τὰ ἅγια μυστήρια καί, ὅπως εἴπαμε καὶ προτίτερα, νὰ συμμαζεύσῃς τὸν νοῦν

σου καὶ τὸ ἐσωτερικόν σου εἰς τὸν Θεόν, ὥστε νὰ ἀναλάβῃς ὄχι μόνον σωματικὰς ἀλλὰ καὶ πνευματικὰς δυνάμεις, ὥστε τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα καὶ τὸ βιοτικόν σου ἔργον καὶ ἐπάγγελμα νὰ τὸ ἐπαναλάβῃς μὲ ὄρεξιν μεγαλυτέραν καὶ προσοχὴν περὶ ἄγρυπνον νὰ ἔχῃς διὰ τὴν ψυχήν, διὰ νὰ μὴ καταληφθῇ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Θέλεις νὰ μάθῃς καὶ κἄτι ἄλλο, ἀδελφέ μου; Ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς ὡρίσθη γιὰ νὰ ἐργάζεσαι κατ' αὐτὴν τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας. Μᾶζὶ μὲ τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ θὰ συνδέῃς καὶ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Καὶ δὲν θὰ γίνεσαι Ἰουδαῖος τυπολάτρης, ποὺ ἐφύλαττε τὸ νεκρὸν γράμμα τῆς τετάρτης ἐντολῆς προσέχοντας πῶς νὰ μὴ κάμῃ βήματα περισσότερα ἀπὸ ἕνα ὡρισμένον ἀριθμὸν καὶ πῶς νὰ μὴ κινήσῃ τὰ χέρια του περισσότεραις φορᾶς βάζοντας στὸ στόμα του περισσότεραις μπουκιᾶς φαγητοῦ ἀπὸ τὸ κανονισμένο καὶ μὴ ἀνάβοντας τὴ φωτιὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, ἀλλὰ φυλάττοντας αὐτὴν ἀπὸ τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς μὲ πολλὴν προσοχὴν μὴ τύχῃ καὶ τοῦ σβύσῃ.....

Ὄχι τέτοια πράγματα, εἶπεν ὁ Χριστός. Αὐτὸ πλέον εἶνε δουλεία. Καὶ κάμνει τὸν ἄνθρωπον δοῦλον τοῦ Σαββάτου σὰν νὰ ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος γιὰ τὸ Σάββατον καὶ ὄχι τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Κύριος μὲ τὸ παράδειγμά Του ἀλλὰ καὶ μὲ ὅσα εἶπε διὰ τὸ Σάββατον μᾶς ἔδωκε καθαρὰ καθαρὰ νὰ καταλάβωμεν, ὅτι κάθε τι ποὺ γίνεται γιὰ τὴν εὐεργεσίαν τοῦ πλησίον καὶ διὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου σύμφωνον πρὸς τὴν τετάρτην ἐντολὴν καὶ μὲ αὐτὸ ἁγιάζεται ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου. Δηλαδὴ ἂν πᾷς τὴν Κυριακὴν νὰ παρηγορήσῃς τὸν θλιμμένον, νὰ συντροφεύσῃς τὸν ἄρρωστον, νὰ βοηθήσῃς τὸν ἀπροστάτευτον, νὰ γιατρεύσῃς ἂν μπορῇς τὸν κατάκοιτον, νὰ δώσῃς χέρι βοηθείας εἰς ἐκεῖνον ποὺ κινδυνεύει στὰ κύματα ἢ εἶνε κυκλωμένος ἀπὸ τῆς φλόγαις τῆς πυρκαϊᾶς, ἐὰν κάμῃς αὐτὰ καὶ παρόμοια ἔργα, ὄχι μόνον δὲν βεβηλώνεις τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγιάζεις. Κι' αὐτὸς ἄλλως τε ὁ Κύριος ἔτσι ἁγίαζε τὸ Σάββατον, μὲ ὅλον ὅπου μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ἐσκανδαλίζοντο. Δηλαδή, καθὼς ἀξεύρεις, εἰς ἡμέραν Σαββάτου ἐθεράπευσε τόσους ἀρρώστους σκορπίζοντας τὰς εὐεργεσίας Του εἰς τοὺς πάσχοντας καὶ ταλαιπωρημένους.

Μὴ ξεχάνῃς ἀκόμη, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶπεν: «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Τί νὰ τῆς κάμω τῆς θυσίαις σας, ὅταν ἡ καρδιά σας δὲν ἔχῃ πνεῦμα οἰκτιρμοῦ καὶ δὲν εἶνεγε μάτη ἀπὸ αἰσθήματα συμπαθείας καὶ φιλαδελφίας; Μὲ ἄλλα λόγια ἡ ἀγάπη ἀξίζει πολὺ περισσότερον ἀπὸ τῆς λαμπάδαις ποὺ θὰ ἀνάψῃς εἰς τὴν ἐκκλησιά. Καὶ ὅταν ἡ καρδιά σου εἶνε γεμάτη ἀπὸ πάθος καὶ μνησικακίαν, τί σὲ ὠφέλησαν τὰ βαρύτιμα ἀφιερώματα, ποὺ φέρνεις εἰς τὸν ναόν; Ἂν θέλῃς λοιπὸν νὰ λατρεύῃς τὸν Θεὸν εἰς τὰ σωστά, ἀγάπα τὸν πλησίον σου, ποὺ εἶνε ἡ ζωντανὴ εἰκόνα Του. Καὶ ὅταν κάμνῃς τὸ καλὸν εἰς τὸν πλησίον σου ξεῦρε, ὅτι συγχρόνως ἐνεργεῖς καὶ πρᾶξιν λατρείας πρὸς τὸν Θεόν. Συνεπῶς ὅταν καὶ τὴν Κυριακὴν ἐργάζεσαι τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐποιΐας πρὸς ὄφελος ὄχι τῆς σακκούλας σου ἀλλὰ τοῦ πτωχοῦ καὶ πάσχοντος πλησίον σου, ὄχι μόνον δὲν ἀθετεῖς τὴν τετάρτην ἐντολήν, ἀλλὰ καὶ ἁγιάζεις τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου.

Ἀπολογητικαὶ Μελέται.

ΑΡΧΕΓΟΝΟΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Γ' Ἡ θεωρία τῶν κοσμοζώων.

Αἱ δυσχέρειαι, κατὰ τῶν ὁποίων προσκρούει ἡ περὶ αὐτομάτου γενέσεως τῆς ἀρχεγόνου ζωῆς ὑπόθεσις, ἠνάγκασαν διαφόρους ἐπιστήμονας νὰ ἀναζητήσωσιν ἄλλην ἐξήγησιν τῆς ἐμφανίσεως τῆς ζωῆς. Οὕτω προῆλθεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ θεωρία τῶν κοσμοζώων ἢ τῆς πανσπερμίας, διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Richter τὸ πρῶτον καὶ τοῦ Arrhenius ἔπειτα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ θεωρία τῆς συνεχείας τῆς ζωῆς τοῦ Preyer.

1. Ἡ θεωρία τῶν κοσμοζώων γενικῶς κρινομένη. Κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν κοσμοζώων προϋποτίθεται, ὅτι «εἷς τι μέρος τοῦ σύμπαντος θὰ ὑπῆρχον ἀείποτε οὐράνια σώματα, ἐφ' ὧν ὑπῆρχε ζωὴ καὶ δὴ ὑπὸ τὴν μορφὴν κυττάρων». Κατὰ τὸν Richter «ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ὕπαρξις ζώντων κυττάρων εἶνε αἰωνία», τὸ ζήτημα δὲ δὲν εἶνε, πῶς παρήχθη ἡ ζωή, ἀλλὰ «πῶς ἡ ζωὴ ἐξ ἄλλων οὐρανίων σωμάτων ἔφθασεν εἰς τὴν γῆν»(1). Τὴν μεταφορὰν καὶ μεταβίβασιν ταύτην τόσον ὁ Richter, ὅσον καὶ ὁ Arrhenius δὲν ἐθεώρησαν ὡς ἀδύνατον, ἑκάτερος δ' ἐξ αὐτῶν ἀνέλαβε κατ' ἴδιον τρόπον καὶ δι' ἰδίας θεωρίας νὰ περιγράψῃ τὸ οὐράνιον τῆς ζωῆς ταξείδιον.

Πρὶν ἢ ἐν τούτοις ἐξετάσωμεν τὰς λεπτομερείας τῶν θεωριῶν τούτων, θὰ ἔπρεπεν ἐκ προτέρου νὰ τονισθῇ ἀφ' ἑνὸς μέν, ὅτι ἡ θεωρία τῆς μεταφορᾶς τῆς ζωῆς ἐξ ἄλλου πλανήτου δὲν λύει τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ μόνον μετατίθεται αὐτό· ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅτι ἀντιτίθεται αὕτη πρὸς αὐτὰς τὰς βάσεις τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, ὅπως ἐξεδέχθησαν ταύτην ἐν τῷ καταρτισμῷ τῆς κοσμοθεωρίας οἱ ὁλόφρονες.

Πράγματι· ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς φασματοσκοπικῆς ἀναλύσεως, οἱ διέποντες τὴν ἐνέργειαν καὶ σύστασιν τῆς γηΐνης ὕλης φυσικοὶ καὶ χημικοὶ νόμοι ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰ πλέον μεμακρυσμένα ἄστρα. Εἶνε δ' ἐξ ἄλλου βέβαιον, ὅτι τὰ ἰσχύσαντα κατὰ τὴν πρώτην διαμόρφωσιν τοῦ γηΐνου πλανήτου, ἰσχυσαν καθ' ὡρισμένην περίοδον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ δι' ἕνα ἕκαστον τῶν ἀστέρων, τῶν παρεχόντων ἤδη εὐνοϊκοὺς ὅρους πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Διῆλθον τουτέστι καὶ τὰ ἄστρα ταῦτα διὰ τῆς πυρώδους φάσεως ὅπως καὶ ἡ γῆ, ὁπότε καθίστατο φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ὑφίσταται ἐν αὐτοῖς ζωή. Καὶ δεχόμενοι λοιπόν, ὅτι ἐν τῇ γῇ ἡ ζωὴ τυγχάνει ταξειδιῶτις ἐξ ἄλλου ἀστέρος μετενεχθεῖσα, δὲν λύομεν τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μόνον ἀπομακρύνομεν καὶ μεταθέτομεν αὐτό, καθ' ὅσον πάλιν τίθεται πρὸ ἡμῶν τὸ ἐρώτημα: Πῶς παρήχθη ἡ ζωὴ εἰς τὸν ἀστέρα ἐκεῖνον;

Ἀφ' ἑτέρου, ὡς παρατηρεῖ αὐτὸς ὁ Δοντᾶς(2), ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἡ ζωὴ ὑπῆρξεν αἰωνία καὶ μεταφέρεται ἐκ σφαίρας εἰς σφαῖραν, ἀντιφάσκει εἰς τὴν θεωρίαν

(1) Σπ. Δοντᾶ ἔνθ' ἀνωτ. Α' 125—126.
(2) Ἔνθ' ἀνωτ. Α' 133—134.

Ἠθικοκοινωνικά

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Τὴν Γαλλίαν εἰδικῶς, τὸν Εὐρωπαϊκὸν Τύπον γενικώτερον, ἀπασχολεῖ ἀπὸ τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἡ «ὑπόθεσις», ἢ τὸ «σκάνδαλον». Πρόκειται περὶ ὑποθέσεως καὶ σκανδάλου, ποὺ ἐσκέπασεν ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα. Πρόκειται περὶ τοῦ σκανδάλου τοῦ τραπεζίτου—ἀπατεῶνος, τοῦ Πολωνοεβραίου τυχοδιώκτου Σταβίνσκυ, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ κατεχράσθη εἰς τὴν Γαλλίαν 400 περίπου ἑκατομμύρια φράγκων (ὑπὲρ τὰ δύο καὶ ἥμισυ δισεκατομμύρια δραχμῶν), ἔσπευσε, μὲ μίαν σφαῖραν εἰς τὸ κρανίον, νὰ εὕρῃ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον τὸν ἄλλον διεθνῆ καταχραστὴν τῶν δισεκατομμυρίων Κρούγερ.

Καὶ ἕως ἐδῶ μὲν τὰ πράγματα εἶναι κάπως ἁπλᾶ. Ἐπαναλαμβάνεται δηλαδὴ ὁμοιότυπος ἡ ἱστορία, ὅτι ὅσον ὑψηλότερα ὑψώνει ὁ Μαμμωνᾶς τὰ ὄργανά του, τόσον βαθύτερα τὰ κρημνίζει καὶ τὰ συντρίβει. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἵλκυσε διεθνὲς ἐνδιαφέρον, διότι τὸ σκάνδαλον Σταβίνσκυ ἔχει συνεπείας πολιτικάς, οἰκονομικάς, ἠθικοκοινωνικάς. Διὰ τοῦτο συνεκλόνισε μὲν τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, παρέσυρεν ἕνα τῶν ὑπουργῶν της εἰς παραίτησιν, ὡς ἀναμεμιγμένον εἰς τὸ σκάνδαλον, προὐκάλεσεν ἄλλον εἰς μονομαχίαν, ἀπεκάλυψε δεκάδα βουλευτῶν, προστατῶν ἢ καὶ συνενόχων τοῦ καταχραστοῦ. Ἐκεῖνο δὲ ποὺ διεγείρει καὶ συχνὰς διαδηλώσεις τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος περιστοιχίζει τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν καὶ ἀποδοκιμάζει καὶ γιουχαΐζει καὶ πτύει Γάλλους πολιτικοὺς καὶ ἐπιμένει μέχρις αἵματος καὶ τραυματισμῶν, εἶναι ἡ ἑξῆς κάπως μυστηριώδης, ἀλλὰ πολὺ εὐνόητος, ἀπορία τῶν μυριάδων μικροκαταθετῶν, τῶν ὁποίων τὰς περιουσίας κατεχράσθη ὁ ἀπατεὼν τραπεζίτης: Πῶς ὁ ἀπατεὼν αὐτὸς μὲ τὸ λωποδυτικὸν παρελθὸν κατώρθωνε νὰ ἐξασφαλίζῃ ἐν Γαλλίᾳ ἀπόλυτον προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν εἰς τὰς ὑπόπτους ἐπιχειρήσεις του· πῶς ὁ καταδιωκόμενος ἀπὸ τὰς δικαστικὰς ἀρχάς, ὄχι μόνον ἔμενεν ἐλεύθερος, ἀλλ' εὕρισκε παντοῦ ὑποδοχήν, εἶχε συνηγόρους σημαίνοντας Γάλλους πολιτικούς, εἶχε κοινωνικὰς σχέσεις μὲ παράγοντας ἰσχυρούς, ἔδιδε τραπέζια εἰς ἀνθρώπους μεγάλων θέσεων—μόνον ἀπὸ ἕνα ἐκ τῶν πρώην πρωθυπουργῶν ἐδέχθη τὸ τίμιον ράπισμα διὰ τῆς ἀπαντήσεως: «δὲν συνήθισα νὰ τρώγω μὲ λωποδύτας»—καὶ συναντοῦσε παντοῦ τὰς θύρας ἀνοικτάς;

Ὁπωσδήποτε, ἐὰν τὸ σκάνδαλον αὐτὸ ἀφεώρα μόνον τὴν Γαλλίαν, ἐδῶ θὰ ἦτο χρήσιμον μόνον διὰ τὴν εἰδησεογραφίαν τῶν ἐφημερίδων. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ σκάνδαλον αὐτό, ὅπως καὶ τὰ ὅμοιά του, ποὺ συνέβησαν ἢ συμβαίνουν εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς χώρας, ἔχει πολλὴν σημασίαν καὶ διὰ τὸν τόπον μας. Διότι καὶ ἐδῶ προηγήθησαν τοιαῦτα σκάνδαλα, μὲ πλοκὴν παρεμφερῆ καὶ ἐνόχους φανεροὺς καὶ ἀφανεῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ κύκλου πολιτικῶν καὶ ἄλλων ἀξιωματούχων. Καὶ ἐδῶ ἐνδέχεται νέα νὰ ἀποκαλυφθοῦν, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ μεταπολεμικὴ περὶ τῆς ἠθικῆς ἀντίληψις. Καὶ ἐδῶ χιλιάδες οἰκογενειαρχῶν εἶδαν ἐξανεμιζομένας τὰς οἰκονομίας των ἀπὸ ἀπατεῶνας, οἱ ὁποῖοι τὰς ἐλήστευσαν διὰ μέσου ἱδρυμάτων δόλου καὶ ἀπάτης, ποὺ παρουσιάζοντο ὡς τράπεζαι μεγαλώνυμοι καὶ ὡς ἑταιρεῖαι ἀνώνυμοι καὶ ὡς ἐπιχειρήσεις μὲ πολλὰς συστάσεις καὶ πολλαπλᾶς ὑποστηρίξεις. Καὶ ἐδῶ οἱ τοιούτου παρελθόντος καὶ ποιοῦ ἄνθρωποι εὑρίσκουν ὑποδοχὴν τόσον εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ ὑπουργικὰ γραφεῖα, ὅσον καὶ εἰς τὰς «κοινωνικὰς σχέσεις» καὶ εἰς τὰ σαλόνια τοῦ «καλοῦ(;) κόσμου». Διότι καὶ ἐδῶ εἰσήχθη καὶ ἐκαλλιεργήθη ἡ ἰδία τακτική, ἡ ἰδία ἐπιβουλὴ καὶ σ υ ν ω μ ο σ ί α κ α τ ὰ τ ῆ ς ἠ θ ι κ ῆ ς, ἡ συνωμοσία καὶ ἡ ἀνατρεπτικὴ ἐνέργεια κατὰ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς.

Ναί. Αἱ ἀπάται καὶ αἱ καταχρήσεις αὐταί, εἰς τὰς ὁποίας ἀποδεικνύεται ἀναμεμιγμένος φανερῶς ἢ ἀφανῶς ὁ περίφημος αὐτὸς «καλὸς κόσμος» τῶν μεταπολεμικῶν κοινωνιῶν, εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς συνωμοσίας κατὰ τῆς ἠθικῆς. Διότι κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον, κοντὰ εἰς τὸν κομμουνισμόν, ποὺ ἔχει ἐπὶ τέλους τὴν εἰλικρίνειαν νὰ ὁμολογῇ ὅτι ὡς βασικὸν ἄρθρον τοῦ προγράμματός του ἔθεσε τὴν ἀνατροπὴν τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἔδρασε κάκιστα καὶ δρᾷ ἀκόμη καὶ σήμερον μία ἄλλη τάξις ἀνθρώπων, ἀποτελεσθεῖσα ἀπὸ παντὸς εἴδους στοιχεῖα, ποὺ δὲν ξεύρει κανεὶς «ἀπὸ ποῦ κρατεῖ ἡ σκούφια των» —κατὰ τὴν λαϊκὴν ἔκφρασιν—τὰ ὁποῖα ὅμως εὑρίσκουν θέσιν παντοῦ μεταξὺ τῶν κύκλων τῆς «ἰθυνούσης τάξεως». Καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, οἱ ἄθρησκοι, οἱ ἀπάτριδες, οἱ ἄνευ ἠθικῆς καὶ ἐντροπῆς, οἱ διεθνεῖς ἀσυνείδητοι, κατώρθωσαν νὰ ἐμπνεύσουν καὶ νὰ μεταδώσουν ὡς ἰδέαν καὶ ὡς πρᾶξιν τὴν κατάργησιν τῆς τιμιότητος εἰς τὰς συναλλαγάς· τὸν μυκτηρισμὸν πρὸς τὸν «λόγον τῆς τιμῆς», πρὸς τὴν ὑπογραφήν, πρὸς τὴν ἐμπορικὴν πίστιν, πρὸς τὴν εὐσυνείδητον διαχείρισιν τῆς ξένης περιουσίας· τὴν ἄρνησιν πάσης ἠθικῆς, ἐν τῇ στενωτέρᾳ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ, τὴν εἰσαγωγὴν τῶν χειροτέρων ἠθικῶν παρεκτροπῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ὑπὸ τὰ ὄμματα, τὴν ἀνοχὴν καὶ τὴν συνενοχὴν συζύγων, γονέων, ἀδελφῶν· τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸν «τίμιον γάμον» καὶ τὴν «ἀμίαντον κοίτην» τὴν κατάργησιν τῆς οἰκογενειακῆς πειθαρχίας καὶ ἱεραρχίας· τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀποστροφὴν κατὰ τῆς Θρησκείας, τὸν χλευασμὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν ἀποκλεισμὸν παντός, ὅστις δὲν ἔσπευδε νὰ μετάσχῃ τῆς τοιαύτης κατὰ τῆς ἠθικῆς συνωμοσίας, καὶ ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο τὸ ὀλιγώτερον «καθυστερημένος» καὶ «ἀσυγχρόνιστος». Εἰς τὴν ὀλεθρίαν αὐτὴν συνωμοσίαν παρεσύρθησαν ὑπάλληλοι καὶ πολιτικοὶ καὶ ἄνθρωποι ἀνωτάτων τάξεων. Εἰς τὴν διαφθορὰν δέ, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγεν ἡ συνωμοσία αὕτη, ἔδρασε πειστικώτατα καὶ κατὰ τρόπον καθαιροῦντα κάθε ἠθικὴν ἀντίστασιν, ὁ κινηματογράφος, τὸ θέατρον, ἡ ἐφημερίδα, τὸ βιβλίον.

Δὲν φαίνεται δυστυχῶς νὰ ἦλθεν ἀκόμη τὸ τέλος τῆς

τῆς ἐξελίξεως καὶ ἀντιτίθεται εἰς τὴν σύγχυσιν νεκρᾶς καὶ ζώσης ὕλης, τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζουσιν οἱ ὑλοφρονοῦντες. «Ἐὰν δὲ ἡ θεωρία αὕτη ἰσχύῃ διὰ τὴν προέλευσιν τῶν ἑνώσεων τῆς ζ ώ σ η ς ὕ λ η ς, πρέπει κατὰ τὴν αὐτὴν λογικὴν νὰ ἰσχύῃ καὶ διὰ τὰς ἑνώσεις τῆς νεκρᾶς ὕλης». Ὁπότε κατ' αὐτὸν τὸν Δοντᾶν, «θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ ἀνόητον συμπέρασμα, ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲν παρῆχθη, ἀλλ' ὅτι ἅπασαι αἱ ἑνώσεις ἔφθασαν ἕτοιμοι ὡς τοιαῦται ἐπὶ τῆς γῆς, προελθοῦσαι ἐξ ἄλλων σωμάτων!»(3).

(3) Αὐτόθι.

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
(Κυρ. ΛΔ', Α' Κορ. ς' 12—20).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 499.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
(Ἀσώτου, ΙΖ' Κυρ. Λουκᾶ, ιε' 11—32).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 232.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Μία ὑβριστικὴ συμπεριφορά.

Ὁ ἄσωτος υἱὸς ἀπελάμβανεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τὴν πατρικήν του οἰκίαν καὶ τίποτε δὲν τοῦ ἔλειπεν. Ἐν τούτοις, τοῦ ἐφαίνετο στενόχωρον τὸ περιβάλλον ἐκεῖνο καὶ ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ διακόψῃ πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὸν πατέρα του.

Τί ἐξεδήλωσε μὲ τὴν ἀνταρσίαν αὐτήν; Ὄχι μόνον ἀχαριστίαν πρὸς τὸν ἀγαθόν του πατέρα, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχεν ἑτοιμάσει τόσα ἀγαθά, ἀλλὰ καὶ αὐθάδειαν καὶ ἀσέβειαν. Τὸ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ μαζῆ του, τὸ ὅτι ἐνόμιζεν ὅτι ἡ εὐτυχία ὑπάρχει μακρὰν ἀπὸ τὸν πατέρα του, ἦτο βεβαίως μία σοβαρὰ προσβολὴ κατὰ τοῦ πατρός του καὶ ὕβρις. Ἐλησμόνησεν ὁ ἄσωτος υἱὸς πόσα εἶχε κάμει δι' αὐτὸν ὁ πατήρ του. Μόνον δὲ ἐνεθυμεῖτο καὶ ὑπελόγιζε τὰ ἀγαθὰ τοῦ πατρός του καὶ αὐτὰ ἐφρέντισε νὰ παραλάβῃ μαζῆ του. Δὲν ἐξετίμα λοιπὸν τὸν πατέρα του, ἀλλὰ μόνον τὰ χρήματα τοῦ πατρός του. Ἀσφαλῶς δέ, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀναχωρήσεως, δὲν ἐλογάριασε τὰς συμβουλὰς τοῦ πατρός του. Ἐστηρίζετο εἰς τὰς ἰδικάς του σκέψεις καὶ κρίσεις, καὶ ἐπρόσεχε περισσότερον τὰς ἀνοήτους συμβουλὰς ὁμοίων του φίλων. Καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνοι εἶχαν τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ εὐτυχία ὑπάρχει εἰς τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, εἰς τὴν ἀχαλίνωτον ἐλευθερίαν, εἰς τὸν βίον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν τέρψεων.

Σκότος λοιπὸν καὶ πλάνη καὶ ἄγνοια τῶν πραγμάτων ἐβασίλευεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ νέου ἐκείνου. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀπορῶμεν. Εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς δὲν παύει νὰ ἐκτυλίσσεται παρομοία σκηνὴ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Θεοῦ. Εὑρίσκονται πάντοτε ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἀποστατοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Τὸν λησμονοῦν, ἀφίνουν τὸν ὁρόμον τῶν ἐντολῶν Του διὰ νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸν βίον τῆς ἁμαρτίας. Τί χαρακτηρίζει τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς; Ἀκριβῶς ἡ ἰδία σκέψις καὶ τὰ ἴδια αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ὁ ἄσωτος τῆς παραβολῆς. Εἶνε οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀπαιτήσεις μόνον καὶ παράπονα ἀδικαιολόγητα. Ζητοῦν καὶ θέλουν διαρκῶς περισσότερα ὑλικὰ ἀγαθά, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ αἰσθάνωνται τὸ καθῆκον τῆς ὑποταγῆς εἰς ὅσα ὁ Θεὸς παραγγέλλει. Νομίζουν ὅτι θὰ εὕρουν τὴν εὐτυχίαν μακρὰν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπιθυμιῶν. Ἐμπιστεύονται περισσότερον εἰς τὰς σκέψεις των καὶ προσέχουν περισσότερον διδασκαλίας καὶ θεωρίας ἀνθρώπων, παρὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Ὡρισμένως ἡ στάσις των εἶνε ὑβριστικὴ καὶ προσβλητικὴ κατὰ τοῦ ἀπείρου Θεοῦ, τοῦ οὐρανίου Πατρός μας. Καὶ δὲν εἰμπορεῖ, παρὰ νὰ ἔχῃ, γρήγορα ἢ ἀργά, τὰ θλιβερὰ ἐκεῖνα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα συνήντησεν ὁ ἄσωτος υἱός.

Ποία ἡ ἀρχὴ καὶ ποῖον τὸ τέλος.

Εἰς τὰς ἀρχὰς ὁ ἄσωτος τὰ εὑρῆκεν ὅλα σύμφωνα μὲ τοὺς πόθους του εἰς τὴν ξένην χώραν. Ὅσα ὠνειροπόλει, ἐφάνη ὅτι τὰ ἐπέτυχε μὲ τὸ παραπάνω. Ἐλεύθερος τώρα ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ πατρός του, ἐλεύθερος ἀπὸ ὁ καθῆκον τῆς ἐργασίας, ἐξώδευεν ἀσυλλόγιστα καὶ διεσκέδαζεν ἡμέραν καὶ νύκτα μὲ φίλους διεφθαρμένους. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔπλεεν εἰς πέλαγος εὐτυχίας.

Τοιοῦτος παρουσιάζεται κατ' ἀρχὰς ὁ βίος τῆς ἁμαρτίας. Φαίνεται ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εὐχάριστος καὶ ἑλκυστικός. Σκορπίζει μειδιάματα. Δίδει τὰς καλυτέρας ὑποσχέσεις διὰ τὸ μέλλον. Ἀποκοιμίζει τὸν ἁμαρτωλὸν μὲ τὸ ὀλέθριον ναρκωτικὸν τῆς προσωρινῆς ἡδονῆς. Τί ὅμως κρύπτεται ὀπίσω ἀπὸ αὐτά; Τὸ ναυάγιον, ἡ καταστροφή, ἡ ἀτιμία, ὁ ὄλεθρος. Αὐτὸ συνέβη εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν. Τὰ χρήματα ἐτελείωσαν. Οἱ πλαστοὶ φίλοι τὸν ἐγκατέλιπαν. Καὶ τὸν παραλαμβάνει τώρα σύντροφος κακός, ἡ πεῖνα, ἡ ἐγκατάλειψις, ἡ ἀθλιότης, ἡ δυστυχία. Δὲν ἤθελεν εἰς τὸ παρελθὸν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν καλὸν πατέρα του. Καὶ κατήντησε τώρα περιφρονημένος δοῦλος ἑνὸς ἀγνώστου ἀνθρώπου. Ἐθεώρει βαρὺ νὰ ἐργάζεται μὲ τὸν πατέρα του τὰ ἰδικά του κτήματα. Καὶ τώρα, βόσκει μὲ καταισχύνην τοὺς ξένους χοίρους. Ἐπεθύμει διασκεδάσεις καὶ ἀπολαύσεις. Καὶ ἰδού, εὑρίσκεται βυθισμένος εἰς ὠκεανὸν δυστυχίας. Ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του περιουσίαν ὁλόκληρον. Καὶ τώρα, δὲν ἔχει οὔτε ξυλοκέρατα διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πεῖνάν του!

Ναί! Ἀπατηλὸς εἶνε πάντοτε ὁ βίος τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλα παρουσιάζει εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἄλλα δίδει κατόπιν. Ὑπόσχεται ἐλευθερίαν καὶ ὁδηγεῖ εἰς δουλείαν σκληράν. Ὑπόσχεται τέρψεις καὶ εὐτυχίαν, καὶ δημιουργεῖ πικρίας καὶ θλίψεις καὶ δυστυχίαν. Τρέφει μὲ ὄνειρα καὶ ἐλπίδας μεγάλας, ἕως ὅτου ὁδηγήσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς τὴν καταισχύνην καὶ

σατανικῆς αὐτῆς συνωμοσίας καὶ ἡ ἀφύπνισις τῶν κοινωνιῶν κατὰ τῶν διαφθορέων των. Ἀλλὰ δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ σκανδάλου Σταβίνσκυ, μία ἐκ τῶν σοβαρωτέρων ἐφημερίδων τῆς Εὐρώπης, ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Γενεύης», διετύπωσεν ὡς ἀκολούθως:

«Δὲν εἰμπορεῖ νὰ παρέλθῃ ἀτιμωρητὶ τὸ γεγονός, ὅτι καταβάλλεται προσπάθεια διὰ νὰ γελοιοποιηθῇ ἡ ἠθικὴ καὶ νὰ χαρακτηρισθοῦν οἱ εὐσυνείδητοι ἄνθρωποι ὡς ἀνόητοι. Δὲν εἰμποροῦν ἀτιμωρητὶ τὰ ἔθνη νὰ παραβιάζουν τὰς ὑποχρεώσεις των καὶ νὰ ἀρνοῦνται τὰς ὑπογραφάς των. Δὲν εἰμποροῦν οἱ ἰσχύοντες νὰ ἐξευτελίζουν ἀτιμωρητὶ τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε δημιουργήσει μίαν καθαρὰν ἀτμόσφαιραν εἰς τὸν κόσμον, ποὺ ἐδηλητηρίαζαν αἱ ἀπόπνοιαι τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ».

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1

Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

τὴν ἀπελπισίαν, εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ἂς παρατηρήσωμεν τὸν βίον ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅτι τελικὸν κατάντημα τοῦ ἁμαρτωλοῦ εἶνε ἡ καταστροφή, ὄχι μόνον ψυχική, ἀλλὰ καὶ σωματικὴ καὶ οἰκονομικὴ καὶ κοινωνική. Καὶ εἶνε τοῦτο πολὺ φυσικόν. Ἐὰν ἀφίνωμεν τὸν ὁρόμον ποὺ μᾶς ἐχάραξεν ἐξ ἀρχῆς ἡ ἄπειρος σοφία καὶ ἀγάπη τοῦ ἐπουρανίου Πατρός μας, διὰ ν' ἀκολουθήσωμεν ἰδέας καὶ ἀρχὰς ἀντιθέτους, δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν προκοπὴν καὶ ἀσφάλειαν καὶ εὐτυχίαν πραγματικήν.

Ἡ πατρικὴ καρδία.

Τὴν προσοχὴν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ εἶχαν ἐξ ἀρχῆς προσελκύσει μόνον καὶ μόνον τὰ χρήματα τοῦ πατρός του. Αὐτὰ ἐξετίμησεν, αὐτὰ ἐζήτησεν, αὐτὰ ἐπῆρεν ὡς μοναδικὸν ἐφόδιον διὰ τὸ μακρυνόν του ταξείδιον. Ἄνθρωπος τῆς ὕλης ὁ νέος αὐτός, δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἴδῃ ἕνα ἄλλον θησαυρόν, δηλαδὴ τὴν ἀγάπην καὶ στοργὴν τοῦ πατρός του. Τὸν θησαυρὸν αὐτὸν δὲν τὸν ἐπρόσεξε καὶ δὲν τοῦ ἔδωκε ποτὲ σημασίαν.

Πότε δὲ τὸν ἐνεθυμήθη; Ὅταν τὸν ἀπεχαιρέτισαν πλέον τὰ ὑλικὰ ἀγαθά, ὅταν τὰ ὄνειρα τῆς εὐτυχίας διελύθησαν ὡς καπνός. Εἰς τὴν ἀπελπισίαν του ὁ ἄσωτος ἠναγκάσθη νὰ ἐνθυμηθῇ καὶ νὰ προσέξῃ περισσότερον τὸν ἀγαθόν του πατέρα. Δὲν ἐλπίζει ἀπὸ αὐτὸν τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον μίαν μικρὰν φιλανθρωπίαν καὶ εὐσπλαγχνίαν. Ὅταν ὅμως ἔφθασεν ἐμπρὸς εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἀγνώριστος ἀπὸ τὰς στερήσεις καὶ τὴν γυμνότητα καὶ τὴν κατασχύνην, ἀμέσως ἐνόησεν ὅτι ἡ καρδιὰ τοῦ πατρός του ἔκλειε πολὺ μεγαλύτερον πλοῦτον ἀγάπης ἀπὸ ὅσον αὐτὸς ὑπελόγιζε. Διότι ὁ πατήρ του προϋπαντᾷ μὲ χαρὰν τὸν ἀνάξιον υἱόν. Τὸν ἀγκαλιάζει μὲ στοργήν, τὸν καταφιλεῖ, τὸν ἀποκαθιστᾷ ἀμέσως εἰς τὴν πρώτην του θέσιν καὶ εἰς ὅλα τὰ πατρικὰ ἀγαθά. Εἰς ὅλα αὐτὰ ὁ ἄσωτος υἱός, ἀπηλλαγμένος τώρα ἀπὸ τὴν τύφλωσιν καὶ τὴν μέθην τῆς ἁμαρτίας, ἀνεκάλυψε καὶ ἐξετίμησε τὸν πλοῦτον τῆς ἀγάπης τοῦ ἀγαθοῦ πατρός του, τὸν ὁποῖον ἕως τότε δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἴδῃ καὶ ἐκτιμήσῃ.

Ὅλα δὲ αὐτὰ μᾶς βοηθοῦν νὰ σκεφθῶμεν καὶ ἐκτιμήσωμεν ἡμεῖς τὴν ἄπειρον ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς. Ποία ἀνθρωπίνη ἀγάπη εἰμπορεῖ νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ; Ἐὰν ἐδημιούργησε τόσα ἀγαθά, ὑλικὰ καὶ πνευματικά, ὅλα αὐτὰ ἀπέρρευσαν ἀπὸ τὸν ὠκεανὸν τῆς ἀγάπης Του. Ἀλλὰ περισσότερον μεγαλειώδης δεικνύεται ἡ ἀγάπη Του ἀπέναντι τῶν ἁμαρτωλῶν. Διότι καὶ τοὺς χειροτέρους ἐνόχους, καὶ τοὺς φοβερωτέρους ἐγκληματίας, καὶ τοὺς φαυλοτέρους ἀσώτους, εἶνε ἕτοιμος νὰ δεχθῇ μὲ ἀγάπην καὶ μὲ στοργήν, εὐθὺς ὡς μετανοήσουν. Κανένα δὲν ἀποστρέφεται. Κανένα δὲν ἐκδιώκει. Κανένα δὲν ἀπελπίζει. Ἀνοίγει τὴν θεϊκήν Του ἀγκάλην καὶ εἰς τοὺς ρυπαρωτέρους ἁμαρτωλούς, τοὺς ὁποίους καὶ ἐξαγνίζει, καὶ δέχεται αὐτοὺς μὲ χαρὰν εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς χάριτος καὶ τῶν δωρεῶν Του.

Πόσον μᾶς τυφλώνει ἡ ἁμαρτία, διὰ νὰ μὴ βλέπωμεν τὸν ἀνεκτίμητον αὐτὸν θησαυρὸν τῆς θείας ἀγάπης! Καὶ πόσον ἀνόητοι καὶ ἀξιοθρήνητοι εἴμεθα, ὅταν μένωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν μακρὰν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν σπεύδωμεν ν' ἀπολαύσωμεν τὴν συγγνώμην, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν ἀκτινοβολεῖ ἡ ἄπειρος ἀγαθότης Του!

Σελὶς διὰ τοὺς γονεῖς

Η ΑΝΩΤΕΡΑ ΜΟΡΦΩΣΙΣ

Πολὺ ἢ ὀλίγον, ὅλοι σχεδὸν οἱ γονεῖς φιλοτιμοῦνται νὰ δώσουν κάποιαν μόρφωσιν εἰς τὰ παιδιά των. Μόρφωσιν δὲ ἐννοοῦν τὸ νὰ μάθουν γράμματα, νὰ εἰσαχθοῦν εἰς μίαν Σχολήν, ν' ἀκολουθήσουν μίαν σπουδήν, ἡ ὁποία θὰ τοὺς δώσῃ ἐφόδια διὰ τὴν κατόπιν ζωήν των. Οἱ περισσότερον εὔποροι ζητοῦν νὰ συνηθίσουν τὰ παιδιά των ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας μὲ ξένας γλώσσας καί, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπόν, ὄχι μόνον ἐξοδεύουν, ἀλλὰ καὶ παραδίδουν πολὺ ἔνωρις τὰ παιδιά των εἰς χέρια ξένα καὶ ἄγνωστα. Ἐκ παραλλήλου, δίδουν μεγάλην σημασίαν εἰς τοὺς τρόπους τοῦ φέρεσθαι καὶ φροντίζουν νὰ ἐξοικειώσουν τὰ παιδιά των μὲ ὅλους τοὺς τύπους τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, ἡ ὁποία θὰ τὰ παρουσιάσῃ εὐγενεῖς κατὰ κόσμον.

Ἡμεῖς δὲν θὰ ἰσχυρισθῶμεν βέβαια, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε ἄχρηστα καὶ ἀνωφελῆ. Θέλομεν ὅμως νὰ ὑπενθυμίσωμεν καὶ νὰ τονίσωμεν, ὅτι δὲν εἶνε ἀρκετὴ ἡ μόρφωσις αὐτὴ διὰ τὰ παιδιά. Ὑπάρχει μία ἄλλη μόρφωσις, πολὺ σπουδαιοτέρα καὶ πολὺ ἀναγκαιοτέρα, ἡ ὁποία συνήθως λησμονεῖται καὶ παραμελεῖται, ἢ καὶ εἶνε ἄγνωστος καθ' ὁλοκληρίαν. Εἶνε τόσον σπουδαία ἡ μόρφωσις αὐτή, ὥστε, ὅταν λείπῃ, καταντοῦν ἄχρηστα σχεδὸν καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ γλῶσσαι καὶ οἱ κανόνες τῆς κοσμικῆς εὐγενείας.

Θέλετε παραδείγματα, διὰ νὰ πεισθῆτε περὶ αὐτοῦ; Ῥίψατε ἕνα βλέμμα εἰς διαφόρους οἰκογενείας, διὰ νὰ μάθετε ποῖαι τραγῳδίαι πλέκονται πολλαῖς φοραῖς ἐκεῖ μέσα ἐξ αἰτίας νέων, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐπιστήμονες ἔγιναν καὶ ξένας γλώσσας ὁμιλοῦν καὶ ὅλους τοὺς τύπους τῆς κοσμικῆς συμπεριφορᾶς γνωρίζουν καλῶς. Ἐν τούτοις αὐτοὶ μὲ τὰς παραλόγους ἀξιώσεις των, μὲ τὸν αὐθάδη καὶ βίαιον τρόπον των, μὲ τὴν σπατάλην καὶ τὸν βίον τῆς ἀσωτίας, γίνονται πληγὴ καὶ τύραννοι τῆς οἰκογενείας. Παρατηρήσατε καὶ ἐπιστήμονας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὅλα τὰ ἐφόδια μιᾶς κοσμικῆς μορφώσεως ἐξαιρετικῆς καὶ ἐπιμελοῦς, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις δὲν διστάζουν νὰ γίνουν ἐκμεταλλευταὶ ὅλων ἐκείνων, ὅσοι θὰ ἐζήτουν τὰ φῶτά των καὶ θὰ ἔπιπταν εἰς τὰ χέρια των. Ἀκόμη περισσότερον, πλαστογράφοι, καταχρασταί, ἐγκληματίαι. Ἐπισκεφθῆτε ἀκόμη φυλακάς, φρενοκομεῖα, εἰδικὰ ἰατρεῖα, διὰ νὰ ἴδετε ἐκεῖ πλῆθος νέων μὲ ὅλα τὰ προσόντα τῆς ἐξωτερικῆς μορφώσεως, οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις κατήντησαν εἰς σημεῖον ἀξιοθρήνητον, διότι δὲν ἐδιδάχθησαν νὰ στηρίξουν τὴν ζωήν των ἐπάνω εἰς τὸ θεμέλιον τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Δὲν λέγομεν λοιπὸν ὑπερβολὰς καὶ δὲν πλάττομεν θεωρίας. Σπουδαιοτέρα καὶ ἀνωτέρα μόρφωσις εἶνε ἡ χριστιανικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωσις. Εἶνε ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή· εἶνε ἡ ἀρετή. Μόνον ἡ μόρφωσις τῆς ἀρετῆς θὰ θέσῃ βάσεις στερεὰς καὶ ὀρθὰς εἰς τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν σας. Μόνον αὐτὴ θὰ διανοίξῃ ἐνώπιόν των τὸν φωτεινὸν ὁρόμον τῆς εἰλικρινείας, τῆς τιμιότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς εἰρήνης, ὥστε νὰ μὴ εὑρεθοῦν ποτε μεταμελημένα. Ἡ μόρφωσις αὐτή, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην, θὰ τὰ κάμῃ ἱκανὰ νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς κοινωνίας καὶ νὰ προκόψουν, νὰ γίνουν δὲ πραγματικὸν στόλισμα τῆς οἰκογενείας των.

Ἐφροντίσατε νὰ δώσετε μόρφωσιν ἀρετῆς εἰς τὰ παιδιά σας; Ἐὰν ναί, τότε ἐκάματε τὸ μεγαλύτερον ἔργον καὶ ἐξεπληρώσατε τὸ ἱερώτερον καθῆκον ἀπέναντί των. Ἄλλως, ἐὰν ἐδείξατε ἀδιαφορίαν διὰ τὸ ἔργον αὐτό, φέρετε εὐθύνην ἀπέναντί των καὶ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν θὰ εἶνε καθόλου παράδοξον, ἐὰν πρῶτοι σεῖς θὰ δρέψετε ἀπὸ τὰ παιδιά σας τοὺς πικροὺς καρποὺς τῆς ἐνόχου αὐτῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀμελείας.

Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Παρὰ ταῦτα λέγει μέγα πρᾶγμα ἡ θεία σοφία ποὺ διακηρύττει: «φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα», ἢ «εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις». Θέτει, βλέπετε, τὸν φίλον αὐτὸν πρῶτον ἀπὸ ὅλους εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀγαπώντων. Διότι εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ μεγαλυτέρα στοργὴ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀδελφοῦ, ποὺ ἐγεννήθη ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς γονεῖς καὶ ἀνεπαύθη εἰς τὰ αὐτὰ μητρικὰ γόνατα. Ἐκεῖνοι ποὺ «ηὔξησαν εἰς ὡραιότητα ὁ ἕνας κοντὰ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐγέμισαν τὸν αὐτὸν οἶκον μὲ χαρὰν» ἔπρεπε νὰ ἀγαποῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἐν τούτοις ὁ σοφὸς ἐπιμένει: «φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀνάλλαγμα»! Διατί ἄρά γε;

Διὰ σοβαρώτατον λόγον, δι' ἀληθέστατον γεγονός. Διότι ὁ φίλος αὐτὸς εἶνε ὁ Σωτήρ, εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ διὰ τοῦτο θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποδείξωμεν πρῶτον τὸ γεγονός, ὅτι Αὐτὸς εἶνε ἀνώτερος ἀπὸ ἀδελφόν. Ἔπειτα διατί εἶνε ἀνώτερος ἀπὸ ἀδελφόν. Καὶ κατόπιν θὰ προσθέσωμεν μερικὰ διδάγματα, ποὺ εἰμποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶνε ὁ πιστὸς φίλος.

Πρῶτον λοιπὸν βεβαιώνομεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ἀνώτερος ἀπὸ ἀδελφόν. Καὶ διὰ νὰ ἀποδείξωμεν τοῦτο μὲ γεγονότα, ἀπευθυνόμεθα πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι Τὸν ἔχουν φίλον. Δὲν θὰ δώσῃ κανένας ἀπὸ αὐτοὺς ταχεῖαν καὶ πρόθυμον τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι τοῦτο εἶνε ἀκριβεστάτη ἀλήθεια; Μᾶς ἠγάπησε προτοῦ γίνῃ ὁ κόσμος· πολὺ προτοῦ τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας ρίψῃ τὰς ἀκτίνας του διὰ μέσου τοῦ σκότους, προτοῦ τὸ πτερὸν τοῦ ἀγγέλου θίξῃ τὸν ἄπλευστον αἰθέρα. Ὤ! πολὺ προτοῦ ὑπάρξῃ πᾶν ὅ,τι ἐδημιουργήθη, ὁ Θεός, ὁ Θεός μας, ἠγάπησεν ἀπὸ καρδίας ὅλα τὰ τέκνα Του. Ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπλανήθη ποτὲ ὁ Θεός, παρεξετράπη ποτέ, μετεβλήθη ποτέ; Ὄχι· ἀπολύτως ὄχι. Ὅσοι ἐδοκιμάσατε τὴν ἀγάπην Του καὶ γνωρίζετε τὴν χάριν Του, θὰ συμμαρτυρήσετε, ὅτι Αὐτὸς ὑπῆρξε πιστὸς καὶ βέβαιος φίλος εἰς ἀβεβαίας περιστάσεις.

Ἐπέσαμεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀδάμ. Ἔπαυσεν Αὐτὸς νὰ μᾶς ἀγαπᾷ; Ὄχι, ἀλλ' ἔγειναν Αὐτὸς ὁ δεύτερος Ἀδάμ, διὰ νὰ μᾶς ἀπολυτρώσῃ. Ἡμεῖς ἡμαρτήσαμεν καὶ ἐσύραμεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας τὴν καταδίκην τοῦ Θεοῦ. Ἤμεθα ἄξιοι τῆς ὀργῆς Του, καὶ μάλιστα τῆς μεγίστης ὀργῆς Του. Μᾶς ἐλησμόνησε τότε; Ὄχι! (Ἀκολουθεῖ)

Ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν.

ΕΥΝΙΚΗ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὑπελόγιζε τί ἠμποροῦσε νὰ ἐξοδεύσῃ διὰ νὰ τὴν γυμνάσῃ καὶ τῆς μάθῃ χορούς διὰ νὰ τὴν κάμῃ χορεύτριαν. Μία χορεύτρια πωλεῖται καλύτερα ἀπὸ μίαν θαλαμηπόλον. Ἡ μικρὰ πρέπει νὰ πάρῃ ἀξίαν, ἐσκέπτετο. Ἂν εἶναι ἔτοι, εἰμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ νὰ περιποιῆται τὸν ἀδελφόν της. Κατόπιν ὅμως μετενόησε καὶ ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τί ἠμποροῦσε νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν πώλησίν της. Θὰ εὕρισκεν ἴσως μίαν καλὴν τιμὴν καὶ θὰ ἀπηλλάσσετο ἀπὸ ἕνα ζήτημα, ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν ἀπασχολῇ πλέον.

Ἔπειτα ἀπὸ τὰς σκέψεις αὐτάς, εἶπεν εἰς τὴν Εὐνίκην νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν της καὶ νὰ μὴ κλαίῃ, διὰ νὰ μὴ πάθῃ ὅ,τι ἔπαθε καὶ ὁ ἀδελφός της.

—Αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι οἱ ἐπικούριοι σκέπτονται μόνον πῶς θὰ εὐχαριστηθοῦν σήμερα καὶ, ἐπειδὴ πιστεύουν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀποθνήσκει μαζῇ μὲ τὸ σῶμά των, φαντάζονται, ὅτι ὅλα τελειώνουν μαζῇ μὲ αὐτούς. Ἀρκεῖ μόνον νὰ εὕρουν τὴν ζωὴν εὔκολον, καὶ ἔπειτα δὲν ἀνησυχοῦν καθόλου τί θὰ γίνουν οἱ ἐπιζῶντες. Εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θὰ τοὺς δανείσω οὔτε ἕνα σηστέρτιον.

Θὰ ἐννοοῦσε κινεῖς αὐτὰ τὰ λόγια, ἐὰν τὰ ἔλεγεν ὁ Φοῖβος ἢ ἡ ἀδελφή του, διότι ἐπλήρωναν πολὺ ἀκριβὰ τὰ λάθη τοῦ πατέρα των. Ἀλλὰ τὸ δυστυχισμένο ποιδὶ πονεμένο, ἀποκαμωμένο, αἱματωμένο δὲν ἐσκέπτετο τίποτε ἄλλο παρὰ ταῖς πληγαῖς του. Ἡ δὲ Εὐνίκη ἦτο καὶ αὐτὴ ἀπορροφημένη ἀπὸ τὴν λύπην καὶ τὰς σκέψεις διὰ τὰ παθήματα τοῦ ἀδελφοῦ της. Δὲν ἔδιδε προσοχὴν οὔτε εἰς τὸ πλῆθος, ποὺ τὴν εἶχε περικυκλώσει, καὶ μόνον ὅταν ἕνας ἀπελευθερωθεὶς δοῦλος τὴν ἐπλησίασε καὶ τὴν ἠρώτησε διατί ἔκλαιεν, ἠναγκάσθη νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι.

—Ὤ! ὁ ἀδελφός μου, ὁ ἀγαπητός μου Φοῖβος, ἐφώναξε. Τὸν ἐσκότωσαν. Τόσον πολὺ τὸν ἐκτύπησαν, ὥστε τὸν ἐσκότωσαν!

Τὸ πλῆθος ἀπεμακρύνθη, ὅταν εἶδε τὸν κύριον νὰ ἐπιστρέφῃ· ἀλλ' ὁ ἀπελεύθερος ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του.

—Εἶσαι γιὰ πούλημα; ἠρώτησε. Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν κύριον, προσέθεσε:

—Πόσα;

—Χιλίους σηστερτίους.

—Εἶναι ἀκριβὰ διὰ μίαν θαλαμηπόλον.

—Διὰ σὲ δὲν ἀμφιβάλλω· διότι, ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν σου θὰ ἐβεβαίωνα, ὅτι δὲν ἔχεις οὔτε τὸ ἥμισυ τοῦ ποσοῦ, εἶπεν ὁ ἔμπορος μὲ κάποιαν πονηρίαν. Τὰ μάτια τοῦ Ρωμαίου ἐσπινθηροβόλησαν ἀπὸ θυμόν.

—Ἤλθα νὰ ἀγοράσω μίαν σκλάβαν καὶ ὄχι νὰ δέχωμαι ὕβρεις.

—Ἔχει χιλίους σηστερτίους, ἐπανέλαβεν ὁ ἔμπορος.

—Κανεὶς δὲν θὰ σοῦ δώσῃ τόσον ὑψηλὴν τιμὴν διὰ μίαν θαλαμηπόλον, σοῦ ἐπαναλαμβάνω.

—Τότε θὰ τὴν κάμω χορεύτριαν καὶ θὰ μοῦ δώσῃ τόσα καὶ περισσότερα, εἶπε ξηρῶς ὁ κύριος.

—Αἴ καλά! θέλεις ὀκτακοσίους σηστερτίους διὰ νὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ κάθε φροντίδα; Ἐὰν τὴν κάμῃς χορεύτριαν, θὰ χρειασθῇ νὰ τὴν κρατήσῃς ἀρκετὸν καιρόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε ζημία διὰ σέ. Ὁ ἔμπορος ἔνευσεν, ὅτι δὲν ἐδέχετο.

—Τὸ χρέος, διὰ τὸ ὁποῖον πωλεῖται, ἀνέρχεται εἰς μεγάλο ποσὸν καὶ δὲν θὰ ἀπολύσω τὴν σκλάβαν μὲ ὀλιγώτερα ἀπὸ χιλίους σηστερτίους.

Ὁ ἀγοραστὴς ἐκύτταξεν ἐκ νέου τὴν Εὐνίκην καὶ τῆς ἀπηύθυνε διαφόρους ἐρωτήσεις.

—Δὲν ὑπάρχει ἄλλη Ἑλληνὶς κόρη εἰς τὴν ἀγοράν; εἶπε.

—Ναί, πιθανὸν νὰ μὴ ὑπάρχουν ἄλλαι ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας.

—Δεῖξέ μου τοὺς τίτλους σου, καὶ μολονότι ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι πωλεῖται κάπως ἀκριβά, ἐν τούτοις θὰ τὴν πάρω τὴν σκλάβα. Ἡ κυρία μου ἐπιθυμεῖ νὰ εὕρῃ μίαν κόρην Ἑλληνίδα, προτοῦ ἀναχωρήσῃ αὔριον ἀπὸ τὴν Ῥώμην, εἶπεν ὁ ἀπελεύθερος δεικνύων τὰ χρήματα, ποὺ εἶχεν εἰς τὴν σακκοῦλάν του

Ἡ Εὐνίκη ἠρώτα, ἐὰν θὰ ἐπανέβλεπε ποτὲ τὸν ἀδελφόν της, καὶ κλαίουσα ἐγκατέλιπε τὴν ἀγορὰν μετὰ ἡμίσειαν ὥραν. (Ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ὁ σκοπὸς τῶν Ἀναγνωστικῶν βιβλίων.

Εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη προκήρυξις τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, «περὶ τοῦ τρόπου τῆς συντάξεως τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου». Εἰς τὴν προκήρυξιν ταύτην καθορίζεται, ὅτι σκοπὸς τῶν βιβλίων τούτων εἶναι «νὰ συντελοῦν τὸ μὲν εἰς τὴν γλωσσικὴν καὶ καλαισθητικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν, τὸ δὲ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς θρησκευτικῆς των διαπλάσεως καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ἐθνικὴν διαπαιδαγώγησιν αὐτῶν». Ἰδιαιτέρως δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν προαγωγὴν τῆς θρησκευτικῆς διαπλάσεως τῶν μαθητῶν, ὁρίζει ἡ προκήρυξις, ὅτι «ἀπαραίτητον εἶναι νὰ διαπνέεται μὲν τὸ Ἀναγνωστικὸν ἐν γένει καὶ εἰς ὅλα τὰ δυνατὰ σημεῖα ὑπὸ θρησκευτικῆς θέρμης, νὰ περιέχῃ δὲ καὶ ἴδια ἀναγνώσματα (διηγήσεις, ἱστορήματα) εἰκονίζοντα ἁγνὴν θρησκευτικὴν ζωὴν καὶ εὐγενεῖς θρησκευτικὰς πράξεις».

Σκοπὸς ἀπραγματοποίητος.

Ὅταν ἀναλογισθῇ κανεὶς ποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς καὶ ποῖον τὸ περιεχόμενον τῶν Ἀναγνωστικῶν, ποὺ εἶχε θέσει εἰς τὰ χέρια τῶν παιδιῶν ἡ κομμουνίζουσα «ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις», δὲν εἰμπορεῖ νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἱκανοποίησιν ἀπὸ τὸν σημειούμενον ἀνωτέρω σκοπὸν τῆς προκηρύξεως τῶν νέων Ἀναγνωστικῶν. Ἀλλά, δυστυχῶς, ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σκοποῦ παρεμβάλλονται σήμερον τοιαῦτα ἐμπόδια, ὥστε ὑπάρχει βασιμώτατος φόβος, ὅτι καὶ ἡ προκήρυξις αὐτὴ θὰ προστεθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν, τὴν ἄνευ σκοποῦ καὶ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος. Καὶ ἰδοὺ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐμπόδια αὐτά.

Πρῶτον μέν, ὅτι οἱ ἐκδόται τῶν παλαιῶν Ἀναγνωστικῶν, διατελοῦντες ὅτι ζημιώνονται, ζητοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ πώλησίς των. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι ὅπου ὑπάρχουν εἰς τὸ μέσον συμφέροντα ἀτόμων, ματαιώνονται καὶ οἱ ἱερώτεροι γενικοὶ σκοποί. Δεύτερον, ὅτι εἰς τὰ σχολεῖα δὲν ὑπάρχουν μόνον Ἀναγνωστικά, ἀλλὰ καὶ βιβλία εἰδικῶν μαθημάτων—καὶ δὴ εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν—ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ παιδιὰ διδάσκονται τὸ ψεῦδος, τὸ πλαστογραφοῦν τὴν ἐπιστήμην, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται δῆθεν ἀπὸ τὸν πίθηκον. Τρίτον, ὅτι καὶ ὅπου τὰ βιβλία σιωποῦν ἢ διδάσκουν ὡρισμένας θρησκευτικὰς ἀληθείας, σπεύδει ὁ κλονισμένος εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἢ ὁ ὁπαδὸς τῆς «μεταρρύθμισης», καθηγητὴς νὰ συμπληρώσῃ προφορικῶς, μεταδίδων εἰς τοὺς μαθητὰς ὡς ἀλήθειαν καὶ βεβαιότητα ὅ,τι ἡ ἰδική του ἀπιστία ἀπεδέχθη ψευδὲς καὶ ἀντίθετον πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν.

Τέταρτον—τὸ καὶ βασικώτερον—ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει σαφὲς ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα, οὐδὲ κἂν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, διότι ὁ νῦν τοιοῦτος προβάλλει ὡς δικαιολογίαν τὴν παραιτηνομένην προσωρινότητά του. Καὶ ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει πρόγραμμα καὶ ὑπουργός, τὸ σχολεῖον ἐπανέρχεται εἰς τὴν κομμουνιστικὴν «μεταρρύθμισιν», ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας ἄλλως τε δὲν εἶχε πολὺ ἀπομακρυνθῆ.

Οὐδεμία ἀντίθεσις.

Καὶ ὁ Emile Pikard (Πικὰρ) μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος, καθηγητὴς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Σορβόνης καὶ μόνιμος Γραμματεὺς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, παγκοσμίως δὲ γνωστός τόσον διὰ τὰς μαθηματικάς, ὅσον καὶ τὰς καθόλου φιλοσοφικὸς περὶ τῆς ἐπιστήμης μελέτας του, ὡς ἑξῆς ἀπαντᾷ εἰς τὸ γνωστὸν ἐρώτημα περὶ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης:

«Πρὸ μιᾶς περίπου πεντηκονταετίας, πολλοὶ ἐπιστήμονες δὲν εἶχαν καμμίαν ἀμφιβολίαν διὰ τὸ ὅτι ἡ ἐπιστήμη θὰ ἔλυε τὸ αἴνιγμα τῶν ὄντων. Μερικοὶ ἔγραφον, ὅτι δὲν ὑπάρχουν πλέον μυστήρια. Τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα ἦτο δι' αὐτοὺς τὸ ὅλον τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἔκτοτε ὅμως αἱ ἰδέαι περὶ τῆς ὀξίας τῆς ἐπιστήμης ἐτροποποιήθησαν. Ὁ ὁλοκληρωτικὸς ἐκεῖνος ἐπιστημονισμὸς εὑρίσκεται σήμερον εἰς ὕφεσιν, τοὐλάχιστον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποὺ καλλιεργοῦν τὴν ἐπιστήμην καὶ σκέπτονται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν της. Ἡ ἐπιστήμη παρουσιάζεται ὡς μία παρατήρησις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου διὰ μέσου ἐννοιῶν. Ἡ πραγματικότης, θεωρουμένη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶναι πολὺ ὠχρὰ ἀπέναντι τῆς πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν πιστεύει ὅτι συλλαμβάνει τὸ λογικόν, ὄχι μόνον τὸ ἐπιστημονικόν, ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον .....

»Αἱ ἐπιστημονικαί μας θεωρίαι διαδέχονται ἀλλήλας μὲ ταχύτητα ἐνίοτε καταπλήσσουσαν, λαμβάνουν δὲ χαρακτῆρα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τυπικὸν καὶ συμβολικόν. Ἡ ἱστορία τῶν Ἐπιστημῶν εἶναι πλήρης ἐρειπίων, καὶ αἱ θεωρίαι, ὅπως καὶ τὰ βιβλία, ἔχουν τὰς τύχας των. Ἡ ἔννοιά μας περὶ φυσικοῦ νόμου ἔχει κολοσσιαίως μεταβληθῆ ἀπὸ μιᾶς πενταετίας. Οὕτως ἡ θεωρία τῶν βολίδων (quanta) ἦλθε νὰ τροποποιήσῃ τὰς ἰδέας μας περὶ συνεχείας. Ἐξ ἄλλου, ὁ λογισμὸς τῶν πιθανοτήτων προσλαμβάνει μεγάλην σπουδαιότητα εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης οἱ νόμοι τῆς φύσεως παρουσιάζονται μὲ χαρακτῆρα μόνον πιθανότητος καὶ δὲν ἔχουν πλέον τὴν ἀκαμψίαν, τὴν ὁποίαν γενικῶς ἀπέδιδον εἰς αὐτοὺς οἱ προγενέστεροί μας. Μετὰ χρόνους ἀρκετὰ μακροὺς δύνανται νὰ παραχθοῦν ταλαντεύσεις καὶ δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψῃ μίαν ἡμέραν ὁ κόσμος πρὸς τὰ ὀπίσω.

»Ἂς ἀφήσωμεν εἰς τὸν δογματισμὸν τῶν ἐκείνους ποὺ κάμνουν εἴδωλον τὴν ἐπιστήμην. Βέβαια, καθὼς ἔλεγεν ἤδη ὁ Montaigne, ἡ ἐπιστήμη εἶναι μεγάλος στολισμὸς καὶ ὄργανον θαυμασίας ἐξυπηρετήσεως. Πρέπει ὅμως νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὰ ὅρια αὐτῆς καὶ νὰ μὴ αὐταπατώμεθα ὡς πρὸς τὸ τί δύναται νὰ μᾶς δώσῃ. Αἱ ἔννοιαι, μὲ τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη οἰκοδομεῖται, παρουσιάζουν κάτι τὸ αὐθαίρετον, καὶ φαίνεται καλὰ ὅτι ὑπάρχουν πράγματα ποὺ δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.

»Τὸ συναίσθημα ὅτι τὸ Σύμπαν μένει δι' ἡμᾶς αἴνιγμα, εἶναι κυρίως τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, νοούμενον ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν του ἔννοιαν, αἱ δὲ σχηματικαὶ παραστάσεις τῆς ἐπιστήμης δὲν ἐπιτρέπουν νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ συναισθήματος τούτου καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος.....».

Διατί γίνονται οἱ νόμοι.

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ σημειούμενα εἰς ἄλλην στήλην τοῦ παρόντος φύλλου περὶ τῆς συνωμοσίας κατὰ τῆς ἠθικῆς, θὰ ἠδύνατο νὰ προστεθῇ καὶ τοῦτο τὸ γεγονός, ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα σπουδαῖον στήριγμα τῆς συνωμοσίας. Ὅτι οἱ νόμοι τῶν Κρατῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγίνοντο διὰ νὰ προφυλάξουν τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ δίκαιον, τώρα γίνονται πολλάκις διὰ νὰ κρημνίσουν τὴν ἠθικὴν καὶ νὰ προστατεύσουν τὴν ἁρπαγὴν καὶ τὴν ἀνηθικότητα.

«Ἀπὸ ἑνὸς τετάρτου περίπου αἰῶνος—γράφει εἰς κύριον ἄρθρον ἡ «Ματὲν» τῶν Παρισίων ἐξ ἀφορμῆς τοῦ σκανδάλου Σταβίνσκυ—ἡ Βουλὴ δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο, παρὰ πῶς νὰ ἀνακρατῇ τὴν χεῖρα τῆς Δικαιοσύνης. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ βλέπομεν τώρα. Ἔχει καταντήσει, χάρις εἰς τοὺς νόμους αὐτοὺς [περὶ ἀμνηστείας, χαρισμοῦ ποινῶν κλπ.] νὰ εἶναι ἀσφαλέστεροι σήμερον οἱ κατεργαρέοι παρὰ οἱ τίμιοι ἄνθρωποι. Διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν εὐθύνονται βεβαίως οἱ βουλευταὶ περισσότερον καὶ ἀπὸ τοὺς ..... κατεργαρέους»!

Ἐὰν αὐτὰ συμβαίνουν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶναι εἰς θέσιν πλέον νὰ τὸ γνωρίζουν οἱ παροικοῦντες εἰς αὐτήν, καὶ ὄχι μόνον οἱ ἡλικιωμένοι, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὰ παιδιά.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁ ἰονοίας) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Εὐαγγελιστρίας (Πειραιῶς) ὁ ἱεροδ. Κωνσταντ. Πλατῆς.

Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Κ. Λιμπρόπουλος· *Ἁγ. Γεωργίου* (Κυψέλης) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος· *Ταξιαρχῶν* (Πύλης Ἀγορᾶς) ὁ κ. Περικλῆς Φωτόπουλος· *Ἁγ. Γεωργίου* (Ν. Κοκκινιᾶς) ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ παρεπιδημοῦντες κ. κ. Ἰ. Καψιμάλλης ἐν *Καβάλλᾳ*· Χ. Δέδες ἐν *Χανίοις*· ἱεροδ. Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ἐν *Χίῳ*· Χρ. Παπαγιάννης ἐν *Μυτιλήνῃ*· Ἀδ. Φραγκόπουλος ἐν *Ἰωαννίνοις*· Κ. Χρόνης ἐν *Βερροίᾳ*· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν τῇ περιφερείᾳ *Λαρίσης* καὶ Παν. Παπαγιάννης ἐν *Καρλοβασίῳ* καὶ ὁ περιοδεύων κ. Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν *Δωδεκανήσῳ*.

Τύποις «ΖΩΗΣ» — Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι